

ORSZAG

VILAG

BCU Cluj Central University Library Cluj
GELLER ÖDÖN
riportlapja

•
SCHUTZ
POSTÓ
NAGYÁRUHÁZA

Ország-Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

Politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti országos riportlap

GELLÉR ÖDÖN riportlapja

Fényképes igazolványokkal ellátott kiadóhivatali megbízottak:

Hegedüs Béla	Bucureşti
Gózon Károly	Cluj
Geller Endre	Timişoara
Neuman László	Oradea
Krausz József	Satu-Mare
Berkes Andor	Tg.-Mureş
Dietrich Gusztáv	Braşov

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

A sajtótörvény értelmében két mutatványszám elfogadandó.

BCU Cluj / előfizetést jelentő könyvtár Cluj

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lej, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15-25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piaţa Plevnei 2. Telefon 16-39.

Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves

ARAD-I KÖZLÖNY

hasábjairól olvashatja

Fizessen elő az

ARAD-I KÖZLÖNY-RE

Hirdessen az

ARAD-I KÖZLÖNY-BEN

Az áremelkedés

nem segít a gazdasági bajokon, ha nincs miből megfizetni a magasabb árakat. — A leghüségesebb vásárlópublikum: a fixfizetéses osztály nem vásárol. — A munkabérek emelkedése nélkül nincs értelme az áremelkedésnek. — Hozzászólás a miniszterelnök beszámolójához.

A kortárs olvassa a tőzsdei híreket. Nincs amerikai acélipari részvénye, nincs angol nehézipari papírja, nincs cseh fegyvergyári érdekltsége és így némi kárörvendéssel elmélkedik azon, hogy a hivatalos statisztika szerint csak a prágai tőzsdén milliárdokat veszítettek egy esztendő alatt árfolyamdifferenciákon. A jámbor nem egészen érti ezt a dolgot. Arra gondol, hogy a gyár mégis csak meg van, a gépek mégis csak dolgoznak és sehogy sem megy a fejébe, hogy **miért ér valamelyik papir fele annyit, mint egy esztendővel ezelőtt, mikor ott a gyár, ott vannak a gépek, raktárak, a készletek s homályos gyanu kél benne, hogy itt megint valami nagyszabásu huncutság történik,** amin az emberek elvesztik a pénzüket és végül örül annak, hogy neki csak igen korlátozott számú leiei vannak, amelyeket nem sodorhat el semmiféle tőzsdei földrengés.

Ez a vizsgáztatás azonban nem sokat ér. Nem olyan nagy baj, ha a Wall Streeten megbolondulnak az emberek és ha a Cityben nyugodt és bölcs üzletemberek, a pénznek fő-fő vezérei igen nyugtalanul és nem mindig bölcseséggel kapkodnak a lefelé hulló árfolyamok után. Ez a nagyok baja és a kortárs úgy képzeli, hogy neki semmi közö nincsen a nagy pénzek betegséseihez. És itt a hiba.

A nagy hal nemcsak azért veszedelmes, mert megeszi a kishalat, hanem azért is, mert a nagy hal bajaiért szenvedni kell a kis halaknak is.

Ha a Wall Streeten baj van, akkor baj van a Cityben is, baj van minden tőzsdén és ez a sok baj mindig jobban szétágazik és végül ráfekszik a kis háztartásokra is.

A délafrikai aranybányák részvényei állandóan esnek. Hát ez igazán nem nagy dolog. Már mint nem nagy dolog annak, aki csak homályosan tudja, hogy merre is lehetnek ezek a délafrikai aranybányák és akinek soha eszébe nem jutott, hogy neki is lehetnének valaha aranybánya részvényei. Tehát semmi baja az aranybánya részvényekkel, amelyek most ebben a tőzsdei zürzavarban úgy táncolnak felle, mint a gyenge csónak a viharos hullámokon.

A kortárs, jámbor kisember, egész nyugodtan alhatnék még ezek miatt a bajok miatt, ha nem volna titokzatos

kapcsolat az aranybánya részvény és a zöldség között.

Mert itt következik azután a csoda. A newyorki, londoni, párisi tőzsdéken zuhannak az árfolyamok és a világ minden zöldségpiacán emelkednek az árak.

Ezzel az áremelkedéssel éreztetik a nagy halak a kis halakkal, hogy mégis csak a nagy halak az urak. Es meg se lehet a kis halaknak vidáman lubickolni a viznek őket megillető sekélyebb részeiben, ha a nagy vizekben dühösen vergődnek nagy habjaikban a nagy halak.

Az áremelkedést esztendőkön keresztül várta az egész világ. Az volt a baj, hogy semminek nem volt ára és már-már arról kezdtek beszélni, hogy az emberiség többet termel, mint amennyit felhasználhat és kezdték keresni a termelési rendszernek azokat a hibáit, amelyeket ki kellene küszöbölni akár milyen áldozat árán is, hogy kevesebb legyen a termelés, kevesebb legyen az áru, mert ha kevesebb az áru, magasabb az ár. Ez csak teoria volt és

a valóság megtanította az emberiséget arra, hogy lehet akár milyen bőséges a termelés, az árak ugrásszerűen emelkednek, napról-napra emelkednek és egyáltalán nem sok a termelés.

Nem sok a buza, a kukorica, a burgonya, a főzelék, a hus, a tej, a vaj, nem sok a ruha, a cipő, a téglá, nem sok a vas és nem sok a réz, mert mindnek megy fel az ára. Minden drágább és minden nappal drágább.

Az áremelkedés, amelyet olyan áhítózza várt esztendőkön keresztül a szegény és gazdag, most itt van és a kortárs nem tudja, hogy örüljön-e ennek az áremelkedésnek.

Addig mondták, hogy az áremelkedés minden bajnak gyógyítószere, míg elhitte. Most, hogy itt van az áremelkedés, sehogyan nem látja, hogy már megszűntek volna a bajok.

Egyelőre még csak annyit lát, hogy mégis csak javulnak a viszonyok. A magasabb buzaár, a drágább krumpli, a drágább tej egyelőre forgalmat teremtett az üzletekben is. Esztendőkön keresztül nem vásároltak az emberek, mert nem volt pénzüik és habár ma minden iparcikknek ára lényegesen emelkedett, emelkedett az üzletek forgalma is. Több a vevő és a drágább áruból sokkal többet lehet eladni, mint három esztendővel ezelőtt az olcsóbból.

Az a bizonyos pénzforgás megkezdődött és a pénzforgásnak egyik igen érdekes következménye az, hogy emelkedtek a földárak, a házárok is.

Egészséges dolog ez, mert így kitisztázódnak az viszonyok, rendbejönnek a kisebb, eladósodott gazdaságok és egyszer majd újra megkezdődhetik a bankok normális munkája is.

Lassan rendbejönnek a dolgok és ha lesz elég türelem, akkor lesz is értelme az áremelkedésnek.

A türelem kérdése az egész. Ha fogyasztó és termelő, vevő és eladó mindenütt berendezkedik arra, hogy legalább ezen a nivón maradnak az árak, akkor helyreállnak a normális viszonyok, mert

semmi se drága, ha van pénz, amivel meg lehet fizetni és nem magas az ár, ha elég magas a munkabér.

Itt azután már valami törés látszik a fejlődésben. Mint ha az a bizonyos türelem hiányoznék, vagy mintha újra kezdené a töke kisedés játékait és az áremelkedés minden hasznát le akarná fölözni.

A munkabérek emelkedése nélkül az áremelkedésnek semmiféle értelme nincsen és csak pillanatnyi hasznai lehetnek.

A munkabéreknek állandóan lépést kell tartani az áremelkedéssel. Az áremelkedés állandó, folytonos és folyton fokozódó. A pillanatnyi árhullámzások, amelyek különösen a mezőgazdasági termékeknél figyelhetők meg, nem jelentenek semmit, ha általában állandóan emelkednek az árak.

De az áremelkedés nem segít a gazdasági bajokon, ha nem történik gondoskodás arról, hogy a magasabb árakat mindig meg lehessen fizetni.

Mit érne, ha papíron magas volna az ára mindennek és a valóságban nem lehetne realizálni ezeket az árakat, mert nem volna senki, aki megfizethetné, megvásárolhatná a drágább árucikkeket. Itt látszik bizonyos hiba, mert a töke ösztönösen huzódik minden kiadástól, amelynek hasznát azonnal nem láthatja. Ezért van az, hogy a munkabérek emelése csak nagy időközökben következik be és így

mindig van különbség, még pedig elég tetemes különbség a vásárlási lehetőség és a vásárlási kedv között.

A vásárlási kedv meglehetősen javult. Az emberek már nem törődnek abba bele, hogy kopottan járnak és egyik hónapról a másikra tologatják a szükségletek fedezését, de még mindig nincs elég pénz a vásárlási kedvnek a kielégítéséhez. Ideig-óráig nálunk, ahol a mezőgazdasági munka a legfontosabb és ahol a mezőgazdasági népesség az esztendőig tartó válság ideje alatt teljesen lerongyolódott, nem látszanak még ennek a helytelen és nagyon veszedelmes huza-vonának káros következményei, mert a boltokban még mindig van elég vásárló. A gazdának, a gazda feleségének, lányának szüksége van ruhára, cipőre, kalapra, butorra, konyhaedényekre, ezerféle apróságra és mert drágább a buza, a krumpli, a tej, a vaj, tud is vásárolni. Az igazi vásárlóközönség, amely a válság idején szinte egyedül tartotta életben a kereskedelem menetét, most kiszorult a boltokból.

Az a bizonyos fixfizetéses osztály, a közhivatalnok, különösen a közhivatalnok nem vásárol.

Nem vásárol, mert nincs miből, mert a közhivatalnok

fizetésemelése nagyon elmaradt az áremelkedéstől, időben is, mennyiségben is. Ezt most még nem érzi a kereskedelem, mert egyelőre van vásárlóközönség. A sok esztendeig hiányzó gazdapublikum, de ez hamar telítve lesz és akkor bekövetkezik a visszaesés a kereskedelmi forgalomban.

A válság ideje alatt a kereskedők rájöttek arra, hogy a leghűségesebb és leghálásabb vásárlópublikum a fixfizetési ember, a kisember, akinek bizonyos társadalmi igényei vannak és aki még a részleteket is becsületesen fizeti.

Ez a jó vásárlópublikum most elmarad és vele együtt elmarad a munkásosztály is, mert a munkabérek emelése, ha nem is annyira, mint a fixfizetés emelése, szintén nincs arányban az árak emelkedésével. Ami ezen a vonalon történt, inkább olyan illendőségszerű udvariaskodás volt, figyelmesség a munkássággal szemben és sem a tőke használatával, sem az élet követelményeivel nem számolt.

A morális igazságnak van szerepe a gazdasági életben. A válság keserves éveiben megtanultuk, hogy a morális igazságtalanságok idézték fel a gazdasági bajokat és a munkaelosztásban, a munkafelhasználásban a munka értékelésében érvényesülni kell a morális igazságnak, hogy a tőke és a munka viszonyban egyensúly legyen.

Az eltévedt kortárs szeretne már kijutni a bajok labirintusából és különösen szeretné, ha ez a kijutás kalandok, megpróbáltatások és megrázkodtatások nélkül történhetik. Békességet akar ma már mindenki és a békességnek ára van. Meg kell fizetni úgy, ahogy meg kell fizetni a kenyeret és a ruhaszövetet.

A békességért áldozatokat kell hozni, helyesebben a békességért le kell mondani a haszonnak egy részéről, esetleg csak nagyon kis hányadáról, de ezt a lemondást nem lehet megkerülni. Jobb munkabéreket kell fizetni. Először azért, hogy fenn lehessen tartani a mai árakat, másodsor és legfőként azért, hogy a mai árak ne támazzanak új elégedetlenségeket azokban a tömegekben, melyek azt már megtanulták, hogy nem lehet és nem szabad erőszakosan változtatni a munkarenden, de azt még sem lehet tőlük kívánni, hogy újra elővegyék a régi leckét, amely szerint

az egyik embernek valami csodálatos igazságtevés megad minden bőséget és szépséget, a másik embert pedig közel sem engedi ahhoz, ami jó és szép lehet az életben.

A jóllakás jó, a tele has clégedett ember. Arra kell vigyázni, hogy minden ember jóllakhassék és arra kell vigyázni, hogy akármennyire emelkednek is az árak, minden ember elégedett lehessen.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével.

Vörös, barna – egészen mindegy!

Az az író, aki alárendeli magát egy parancsoló akaratnak:
megszünik írónak lenni.

Hirtelen magam előtt látom a dubrovniki színházat. A színpadon, amely abban a pillantban Európa lelkiismeretének szószólóit vonultatja fel, éppen Ernst Toller beszél. Szabadságot követel a német írónak, Ernst Toller minden szenvedélyes szabadságvágya valami csodálatos és elragadó ékeszólásaival fordul a világ szellemiségéhez, hogy

**a szellem szabadságát, a gondolat jogát megvédelmezze
a parancsuralom ellen.**

Megint magam előtt látom ezt a jelenetet és megint érzem azt a meleg, lelkendező vágyakozást, amely a nézőtérén, ahol a világ minden részéből összegyűlt szellemi bajvivók ülnek, végigömlik. Segíteni azokon, akiknek nem szabad írni, akiknek nem szabad megmondani, hogy mi él a lelkükben, akiknek a kezéből kiverték a tollat, mert ezt a tollat a maguk lelkiismerete parancsa szerint tudták csak az egész emberiségért használni és nem akarták ezt a tollat odaadni egy pár ember akarata eszközéül. És aztán valahonnan közbesüvitett egy hang:

— És a szovjetben?

Ernst Toller átugrott ezen a közbekiáltáson és abban az elkéseredett hangulatban, amellyel az egész világ szellemi életének hordozói a német szellem üldözését nézték, ez a hang nem tudott visszhangot kelteni:

**a dubrovniki Pen kongresszus volt az első nemzetközi
testület, amely tiltakozott a horogkeresztességnek szel-
lemüldöző uniformitása ellen.**

Most valahogy nem tudok szabadulni ettől a dubrovniki jelenettől. Megint hallom azt a süvítő hangot:

— És a szovjetben?

Három évvel ezelőtt Thomas Mann már száműzött volt és a német írók közül alig egy-kettő hódolt be a barna szellemiségnek. A német írásnak legjobbjai otthagytak mindent, otthont, családot, hazát, kenyeret és megmentették a tolluknak a tisztaságát. Neház dolog hazátlannak lenni. Senki se tudja a cipőjét talpán magával vinni a hazáját és legkevésbé az író, aki csak a hazai földben tud gyökeret verni. Ezért volt nagy és szép, hősi cselekedet, hogy a német írás legjobbjai otthagytak mindent, még a hazát is, hogy megmentésük azt, ami mindennél több, talán még az otthoni földnél is, **a meggyőződést.** És ezért lehet megérteni, hogy olyan sokan ottmaradtak orosz írók és az orosz írás-

nak igazán nagy emberei megpróbálták a hozzáidomulást az új világhoz és beletörődtek abba a szinte felfoghatatlan gondolatba, hogy az író állami alkalmazott legyen. Ez a gondolat valahogyan érthetetlen.

Az állami alkalmazott direktívára dolgozik, parancsra alkot és előírás szerint gondolkodik.

Ezt az előírás szerinti gondolkodást nem tudták a német írás legjobbjai vállalni és az orosz írás nagyon sok kitünősége megpróbálkozott vele.

Magyarázat van és ezt a magyarázatot el is lehet fogadni.

Az író, az igazi író, aki nemcsak napszámba dolgozik és nemcsak azért termel gondolatokat, hogy ezekért a gondolatokért jó szivart vásárolhasson, vagy a babájának új selyemruhát vehessen, hanem lelki parancs hajtja a jobbert, az eljövendőért dolgozni.

A szovjetben nagyon sokan a jobbat és az eljövendőt érezték és éppen az írónak váteszi hivatása állította nemcsak Oroszországban, hanem Oroszországon kívül is a jók közül a legjobbakat az új gondolatnak a szolgálatába. Ez az új gondolat minden embernek ígért valamit és ebben az új gondolatban érezték sokan, nagyon sokan az eljövendő tökéletes emberi szabadságot. Tíz évvel ezelőtt Andre Gide, akit azóta egyik könyve a szovjet ellenségeinek első sorába állított, még azt mondta, hogy a szovjet a szellemiségnek egyetlen fellegvára. Három évvel ezelőtt mégis elhangzott a dubrovnikai Penkongresszuson Toller vádbeszéde alatt, amelyben égő szavakkal kiáltotta Európa felé, hogy Németországban megszűnt az írói szabadság az a süvítő közbekiáltás:

— És a szovjetben?

Három év nem olyan nagy idő és három esztendő alatt mégis nagyon sok minden történhetik. Azóta jelent meg André Gidének a könyve és azóta történt a szovjet írói, szellemi munkájának teljes uniformitása. Egy ideig úgy látszott, hogy a szovjet egyetlen kivételes osztályt ismer, a szellem munkásainak osztályát. Ezeknek szabad kritizálni, gondolkodni, véleményt mondani és egy véleményben, egy elgondolásban szembeszállni a mindenható párturalommal és állami totalitással.

Ez volt az a bűnkör, amelyen megtört a szovjet politikai hatalmasságainak és pártfanatikusainak minden ereje.

Voltak írók, akik véres szafírákkal ostromozták a szovjet büneit és voltak írók, akik keserű öngunnyal tudták szinte lefotografálni azokat a hóbertos visszáságokat, amelyeket a mindenható párt és a mindenható politikai hatalmasságok teremtettek. Ezek a szellemi alkotások szinte amellett tanuskodak, hogy nem volt igaza a dubrovnikai közbesólónak és hogy

igazuk volt azoknak az orosz íróknak, akik nem szalad-

tak el hazulról, akik nem menekültek el a nagy felfordulás elől, mert hiszen nem is volt rá okuk.

Thomas **Mann** el kellett menekülnie, mert ha otthon marad, nem maradhat **Thomas Mann**. Az orosz íróknak nem kellett elmenekülni, mert megmaradtak azoknak, akik voltak. Csak írni kellett, csak lélek szerint kellett és csak írni kellett tudni. Így hittük és ebbe belenyugodtunk. Még örültünk is. Helyeseltünk. Mindig van valami szimpatikus, a kiállásban és **Thomas Mann** menekülése épp úgy kiállítás volt, mint az orosz íróknak otthonmaradása.

Ebben a csatában úgy látszott, hogy a vörös totalitás győz a barna totalitás felett. A barna totalitás ellaposított minden szellemi munkát, a vörös totalitás a szellemi munkának új lehetőségeket és új megnyilatkozási formákat adott. Egész legendák szóltak arról, hogy milyen jó dolguk van az orosz állam-szellemi alkalmazottainak. Hogy mennyire kivételes, arisztokratikus helyzete van Oroszországban a szellemi munkásainak.

Most aztán bekövetkezett a nagy kiábrándulás. Kiderült, hogy az egész csupán ügyes ázsiai csalás volt, olyan koklerség, amelyennel Potemkin bolondította el urnőjét, Katalin cárnőt és és felséges vendégét II. Józsefet, mikor a Volga falukulisszákat létesített és elhitette, hogy gazdag, virágzó élet van a pusztaságban.

A szovjet egész irodalmi, szellemi szabadsága Potemkin-falu volt.

Egymásután érkeztek a tudósítások arról, hogy nemcsak tábornokok, népbiztosok, ipari és technikai szakértők tűnnek el a cseka börtöneiben, hanem írók, színházigazgatók, művészek is.

Az szellem arisztokráciája épp olyan üldözött ma már Oroszországban, mint a barna országban.

Az ázsiai kokler most levetette az álarcot és nem játssza tovább a megértő és szabadságot adó irodalmi mecénásnak szerepét. Továbbra is ad kenyeret íróknak, esetleg jó kenyeret, esetleg kalácsot, villát, autót, luxuslakást, úgy hogy előírják a barna állami totalitás irodalmi rendszabályai, de csak azoknak, akik feltétel nélkül és gondolat nélkül meghódolnak a vörös totalitás új tanítása a Sztalinizmus előtt. Már nem az a feladata az íróknak, hogy szabadon, lelkiismerete szerint harcoljon egy jobb eljövendőért, hanem az, hogy helyeseljen azt, ami ma van. A szellem fellegvárát felrobbantotta a Sztalinizmus és a szellem fellegvárának védelmezőit épp úgy börtönbe köldi, száműzetésbe kergeti, halállal üldözi a totalitás önkény, ahogy elteszi láb alól mindazokat, akik valahogyan másként gondolkodtak, mint a hivatalos gondolat.

Kiderült tehát, hogy igaza volt a dubrovniki közbekiáltónak:

— És a szovjetben?

Nincs szabadság, nincs lelkiismeret, nincs gondolat sehol, ahol állami totalitás van. Az állami totalitásban lehet csodálatos autóutakat építeni és lehet a ermelést egy maximumig fokozni. Az állami totalitásban minden lehet. Lehet születési arányszámot növelni, lehet a halálozási arányszámot csökkenteni. Városokat lehet építeni és hadseregeket lehet a semmiből teremteni.

Mindent lehet, de a szabad gondolatnak, az írói lelkiismeretnek nem lehet helyet adni se a vörös, se a barna állami totalitásban.

Eppen ez az a vonal, ahol egybefut a két véglet a vörös és a barna. Mind a kettőnek alapgondolata, hogy **egy akarat dirigál és egy gondolat ad üdvösséget.**

Az az író, aki elfogadja azt a vételt, hogy nem szükséges gondolkoznia, hiszen itt van a kész államilag aprobált és államilag üdvösnek nyilvánított gondolat, esetleg egészen jó íróhivatalnok lehet és igen csinos propaganda meséket fabrikálhat, de többé nem tud művészt alkotni.

Ezt tudni kellett volna, már eddig is. Mindenkinek, azoknak is, akik megpróbálkoztak az írói szabadságot összeegyeztetni az állami totalitással és azoknak is, akik rajongásukban, szép álmódosításukban azt hitték, hogy az írói lelkiismeret és a korlátlan gondolkodás szabadsága pótolható az előírt gondolkodás és a hivatalos lelkiismeret eszközeivel. BCU Cluj / Central University Library Cluj

A vizet és a tüzet nem lehet összeegyeztetni és az élő nem lehet társa a halottnak.

Az élő gondolat az írónak, az alkotó művésznek örök keresési vágya nem egyeztethető össze az állami előírások és az állami gondolkodás szabályosságával.

Ez így van a vörös totalitásban és így van a barna totalitásban. Most, mikor a Sztalinizmus rejtélyes és ismeretlen célú rémuralmat teremtett, sorra kellett kerülniök az orosz íróknak is, az orosz művészeknek is. Nem sikerült az experimentum, nem lehetett megmaradni szabadnak, gondolkodónak, véleménykimondónak, ujat keresőnek abban a közösségben, amelyben egy akarat mondja meg, hogy mi az, amit keresni szabad és egy gondolat szabja meg, hogy mi az, amiben hinni szabad. Az orosz íróknak el kellett jutni a börtönig, a száműzetésig, mert tévedtek. Azt hitték, hogy a totalitásban is meg lehet őrizni a lelkiismeretnek szabadságát. Ezért fizetnek most, ezért kell üldözéseket szenvedniök és ezért még mindig sokkal inkább az egész emberiségéi ők, szegények, akik ma a cseka börtöneiben várják sorsuknak eldőlését, mint azok a német írók, akik szépen elhelyezkedtek a barna totalitásban. Ők szegények nem tudnak megalkudni. Ezek megalkusznak. Ők kritizáltak, véleményt mondtak,

ellenállottak, csufolódtak és támadtak, benn támadtak és így éppen azért, mert bent próbáltak egy eljövendő kovásza lenni, missziót teljesítenek most is, sőt most teljesítik igazán az irónak, a művésznek, az alkotónak misszióját. Az ott-honmaradt németek csak kenyeret keresnek és mert csak kenyeret keresnek, mert csak klisé után dolgoznak, nem is lesz semmi bajuk. Ne is legyen, nem érdemlik meg, hogy valami bajuk legyen. **Nem méltóak arra, hogy szenvedjenek.** A szenvedés a meggyőződésért, a hitért szenvedés nagy jutalom, amely csak a kiváltságosoknak, a szellem igazi lo-vagjainak jár ki. A Thomas Mannoknak, akik lemondtak a hazáról, hogy megmaradjon a szabad hitük és az oroszok-nak, akik megpróbálták a hazában megvédelmezni a sza-bad hitet.

Az előkelő követség

furcsa esete az antiszociális bucureștii vállalattal

(București.) Érdekes körülmények között esett el az egyik nagy fővárosi szerelőcég egy eléggé jelentős megrendeléstől.

Az elmúlt héten megjelent a vállalat telepén egy ur, aki az egyik bucureștii követség megbízottjának mondotta magát és kijelentette, hogy a követség most épülő palotája részére fürdőszoba és mosdóberendezésekre volna szüksége.

A vállalat cégvezetője erre az egyik tisztviselőt hivat-ta, hogy az kalauzolja végig a követség megbízottját a vál-lalat mintaszobáin.

A követségi megbízott át is adta az új épülethez szük-séges fürdőszoba és mosdóberendezések jegyzékét a tisztvi-selőnek, majd a minták megtekintése közben megkérdezte tőle:

- **Mióta alkalmazottja Ön a vállalatnak?**
- **Hét éve** — mondta a tisztviselő.
- **És mennyi a fizetése?**
- **Háromezerkétszáz lei** — hangzott a válasz.
- **Micsoda?** — kérdezte csodálkozva a venni szándé-kozó ur. — **Szabad visszakérnem az átadott anyagjegyzéket!**
- **De miért kérem?** — kérdezte ijedten az eladni szándékozó tisztviselő.
- **Ilyen vállalattól, amelyik ennyire antiszociális, hogy hét év után csak háromezerkétszáz leit fizet, nem vásárolunk semmit,** — szólott és a telep előtt várakozó követségi autón távozott.

Tejjesen újalakult az Astragyár vezetősége

Néhány héttel ezelőtt valamennyi napilap beszámolt arról a nagyfontosságú közgazdasági eseményről, hogy az aradi Astra-gyár új kezekbe ment át. Ezzel egyidejűleg természetesen nagyfontosságú személyi változások is történtek a vállalatnál. Bejegyezték az új igazgatósági tagokat és a cégjegyzékből töröltették a régi igazgatóság tagjait. A kivált igazgatósági tagok a következők: Schapira Emanuel ügyvezető igazgató, Popovici Constantin aligazgató, Buiculescu Constantin, Weiner Severin és Stefanescu Simion. Ezzel szemben a következő igazgatókat jegyezték be a cégjegyzékbe: Stan Vidrigin, a CFR volt vezérigazgatója delegált adminisztrátor, N. Stanescu, I. Drosescu, Al. Petrescu, O. Simionescu igazgatók București, A. Gorgos igazgató Braşov, Constantin Popovici igazgató Arad, Gh. Diaconescu aligazgató București és Flaviu Sulutiu cégjegyző Braşov. A gyár székhelyét is elhelyezték Aradról Bucureştibe.

Értesülésünk szerint komoly tárgyalások folynak abban az irányban, hogy és miként lehetne legelőnyösebben kihasználni az Astra aradi hatalmas üzemtelepét, ahonnan tudvalegőleg igen értékes gyártási osztályokat helyeztek át Braşovba. Abban az esetben, ha a kalkuláció eredménye összeegyeztethető a tervezett elgondolásokkal, — Arad szempontjából nem lesz reménytelen a helyzet. Popovici Constantin, a vállalat aradi igazgatója, aki rövid aradi tartózkodása óta kedvelt, szimptikus tagja lett a jobb társasági köröknek, minden igyekezetével azon van, hogy az Astra továbbra is megmaradjon ennek a városnak az, ami volt évtizedeken keresztül: becsületes, szorgalmas, dolgozni akaró munkások kenyéradó otthona, ahol az embert ember sorba veszik, ahol az ember nem csupán egy szürke szám a számok végtelenjében.

CORSO

Verne Gyula remeke:

„Grant kapitány gyermekei“

Felnöttek és gyermekek, akik látták, elragadtatással nyilatkoznak a filmről, az orosz filmgyártás büszkeségéről. — Journal és színes pótkép. — Diákoknak engedélyezve.

Pyjamák, ágyneműek, női és férfi fehérneműek leg-
szebb kivitelben, legolcsóbban

K O Z S I N E K N É

fehérnemű varrodájában készülnek. ARAD, Strada
Brancovici No. 1.

Szentgyörgyi elleste Istentől ama titkok egyikét, amellyel az embert teremtette

(Beküldött kézirat)

(Timisoara.) Szentgyörgyi. Ma az ő nevéből hangos Európa s az egész világ, a C vitamin megnyerte a Nobel-díjat, amit az egész világ, a földkerekség minden értelmes lakója áhítatos tisztelettel vett tudomásul.

Schillerről tudjuk, hogy a rothadt alma inspirálta legjobban Szentgyörgyit szintén. Az a kérdés merült fel előtte: hogy

a rothadt alma miért lesz rozsdaszínű.

Mi lehet ennek az oka? Honnan van továbbá, hogy az u. n. **Addison-kórban** szenvedő ember is rozsdaszínű, bronzszerű lesz? Kiderült, hogy az alma, meg az Addison-beteg szervezete egyformán dolgozik. Mind a kettőben van egy anyag, amely megakadályozza az elszíneződést. Ha ez az anyag hiányzik, akkor rozsdabarna szín jelentkezik.

Ez az anyag a C vitamin, amely ember és növény számára egyformán nélkülözhetetlen.

Ez a tétel, amelydióhéjban mondja el a C vitamin jelentőségét, sokkal részletesebb és elágazóbb, sem hogy itt mindent el lehetne vele kapcsolatban mondani. Elég azt tudni, hogy C vitamin nélkül az élet nem folytatható.

A fogak kihullanak, a foghús megdadag és vérzik, a csontok sorvadnak, az erek átéresztik a vért, infekciók jelentkeznek s előbb-utóbb beáll a halál.

A C vitamin tehát az életre nézve fontos és nélkülözhetetlen anyag. Szentgyörgyi megtalálta amaz anyagok egyikét, amely az életet biztosítja. Más szóval:

elleste az Istentől ama titkok egyikét, amellyel az embert teremtette.

Mikor a C vitamin először került szóba, a tudósok egy része azt mondta, nem úgy van. (Irigyek mindenütt bőven vannak!) Egy másik csoport úgy találta, hogy Szentgyörgyi talált ugyan valamit, de nem lehet tudni, hogy mit. Egy harmadik csoport úgy vélte, hogy az minden lehet, csak nem C vitamin. A jóindulatuak elhitték ugyan, de azzal sajnálták le, hogy nincs gyakorlati jelentősége.

URANIA

Ma: HARRY BAUR

„PARIS 1937”

Következik a filmművészet első monumentális rendezésű vigjátéka, a „3 MARX testvér”: Botrány a lövészenen”.

Ma az orvosi szaklapok tele vannak a C vitaminnal. Hangosak az idevonatkozó cikkektől. A japánok úgy találják, hogy a gyerekek számárköhődésnél kitünő, a svájciak szerint a fertőző lázas betegségeknel a baj súlyosságát erősen enyhíti, a németek szerint a diphtena súlyosan mérgező, rosszindulatu formájánál nélkülözhetetlen. Így találkozik az egyik Nobel-dijas tudós a másikkal: Behring széruma Szentgyörgyi C vitaminjával.

Az már nem vitás, hogy a vérzések nagy részét azonnal megszünteti.

Az is tény, hogy a csontképződést elősegíti (itt osztozik a D vitaminnal), s hogy a fogak épségben maradásához is nélkülözhetetlen.

Hosszu epe és gyomor diatáknál, egyoldalú táplálkozásnál ma már nem szabad megfeledkezni a C vitaminnal.

Igy válik egyre szélesebb alkalmazásának köre s még koránt sem vagyunk a végén: jövő vizsgálatok egyre több és több adatot hoznak, egyre újabb és újabb részletekkel fogják gazdagítani a tudományt.

A C vitamin az emberi élet egyik legfontosabb építőköve.

Másik találmánya a P vitamin, mely az erek átteresztő képességét, a permeációt csökkenti. Vérzéscsillapító hatása ott érvényesül, ahol az erek fala hibásan működik. Ez a szer még nincs forgalomban. Egyik legnagyobb német gyár fogja gyártani. A szer a vérzéseket akkor is megállítja, amikor a C vitamin hatástalan. Harmadik felfedezése a borostyánkősav szerepe a cukorbetegék acetonos savmérgezésénél. Ez a kérdés ma már nem annyira égető, mert Insulinnal rendelkezünk. A beteg számára csak annyit jelentene, hogy nem kell injekciót kapnia, hanem tablettában venné be az orvságot. A borostyánkősav azonban még nem vált be: néha használ, néha nem. Tudományos szempontból azonban a kérdés tovább is fontos. Eddig a tudomány azt hitte, hogy a cukorbeteg acetontját a táplálék zsirtartalma okozza. A borostyánkősav azt mutatja, hogy a dolog nincs így. Már tíz évvel ezelőtt Hetényi Géza budapesti magántanár hangsúlyozta, hogy az acetontképződést nem a zsirok okozzák, hanem az, hogy a máj nem tud dolgozni, mert elvesztette cukortartal-

**DIVATBAN, ELEGANCIABAN VEZET, ARAKBAN
LEGSZOLIDABB**

DIVA

**MODELHÁZ
Minorita-palota.**

Consum és Inlesnirea tagok
bevásárlási helye.

mát: a legfontosabb cukorraktár üres. A borostyánkősav ismét előtérbe hozta ezt a rosszul elintézett kérdést s remélni lehet, hogy a jövő vizsgálatok véglegesen tisztázzák fogják ezt a nehéz problémát.

Mint ember — alkalmam volt személyesen megismer-
ni — Szentgyörgyi egyike a legszeretetre méltóbbaknak. Az a típus, amelyet Oltwald romantikus tudósnak nevez. Eleven, derüs, optimista, jóindulatu. Szereti az embereket, közlékeny és nyílt. Politikával nem foglalkozik. Egyetlen politikai elve:

jót tenni mindenkivel.

Törhetetlen hive a népek egymásközötti megértésének és közeledésének.

Hogy mennyire demokrata, jellemzi, hogy sem tanári címét, sem nemesi előnevét nem használja.

Mintha tüntetni akarna vele, hogy a nacionalizmus tulzó korszakában van még ember, aki demokrata és európeai maradni. Nem szimpatizál a miniszterekkel, a diplomátákkal s a bürokratákkal. Nem szereti, ha minden apróság miatt a minisztériumokhoz kell beadványokat intéznie, hogy végül egy kis fogalmazócska elutasítsa. Nagy uraktól elvből nem kér semmit. Felfelé nem alázkodik meg, nem keresi a hatalmasok támogatását, lefelé barátságos, megértő és szívélyes. Nem keresi az érvényesülést, a munkát kedveli. Az a véleménye, hogy a tettek beszéljenek, nem ő. Az élet apró tüszurásait könnyen megbocsájtja, mert nagylelkű és jóhiszemű. Ezelőtt száz évvel romantikus szabadságharcos lett volna belőle. Született ellenzéki. Mindig a gyengébb mellé áll. Tele van hittel, lelkesedéssel, ötlettel és gondolattal. Bizik az emberiség jövőjében. Kitünő muzsikos, de maga is olyan, mint egy hegedű. Lelkes, zengő, harmonikus, szárnyaló. Gyűlöli a hamis tekintélyt, nem hisz a bálványokban, mert azok hamisak. Partikuláris szempontok nem vezetnek. Mindig az egész emberiség sorsa érdekli. Nagyvonalu, magas szempontból nézi a dolgokat.

Hisz abban, hogy az emberiség sorsát közös jóakarattal meg lehet javítani.

Minden népnek vannak értékei. Ha azok egyszer találkoznak, az ember sorsa a földön jobbra fordul. Amerika szabad levegőjét mélyen magába szívta, az angol demokráciát lelke mélyéig tiszteli. Amerika látja el őt pénzzel: az szubven-

Kimondhatatlanul örülök,

mert eltalálta, hogy karácsonyi ajándékot csak az

EVITE Parfumeriából

szeretnék, ahol mindig előnyösen szereztem be kozmetikai szükségleteimet. Még nem tudja? Az új tulajdonos

Prokopetz József.

cionálja a munkát s fizeti munkatársait. Ezért bizik a nemzetek együttműködésében. Intézete iskola vegyészek és philanthropok számára: vegytant és emberi megértést tanít benne.

Szentgyörgyi a legszeretetremlétebb s legembersége-sebb tudós, akivel életemben találkoztam.

Szikrázó szellemes, ragyogó okossága, káprázatos tudása, kifogyhatatlan ötletgazdasága, penetrálóan mély logikája, felejtethetenné teszik számomra azt a időt, amit vele töltönnem megadatott.

Körülbelül 10—12 évvel ezelőtt Hollandiában dolgozott, ahol rokonai vannak. Groningenben a pincében rendezett be egy kis laboratóriumot magának. Az ismeretlen magyar fiatalembert magára hagyták, hadd csináljon, amit tud. Utolsó filléreire vett egy vagon narancsot, a C vitamint kereste benne. A pénz elfogyott, a narancs elfogyott, a C vitamin nem volt sehol. Azóta nagy változás történt. A narancsból azóta paprika lett, a fillérek is visszajöttek Nobel-díj formájában, Szentgyörgyit pedig az emberiség legkimagaslóbb értékei közé számítják.

Huxley azt mondja egyik regényében, hogy mindenki-vel olyan dolog történik, ami hasonlít reá. Most is úgy van. Romantikus ember, romantikus történet. Ami azonban itt történt: az az orvosi tudomány egyik legragyogóbb fejezete.

Dr. L. K.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Harcéri jelentés a szódaviz frontról. A világ leglabilisabb értékű valutái sem mutatnak értékváltozásaikban olyan változatos grafikont, mint az aradi szódaviz, ez az olykor kétes tisztaságú pezsgő folyadék, melynek ára időnként úgy felszökik a legmagasabb régiókba, hogy Piccard professzor is lemaradna a nyomában. Van úgy, hogy eléri üvegenként a nyolc leit ugyanakkor, amikor bortermő vidéken négy leiért mérik a legkitünőbb szőlőnedű literjét. Hála azonban a kiszámíthatatlan emberi természet örök titkainak, a szódaviz árak időnként zuhanó tendenciát mutatnak. Ilyenkor az emberek összemosisyognak, mert nyílt titok, hogy baj van a kartell körül... A szódaviz csökkenését vagy emelkedését ugyanis nem a nemzetközi bonyodalmak idézik elő, hanem kizárólag attól függ, hogy milyen a helyzet a kartell kebelén belül. Ha a kartell tagjai legyőzik önmagukban egymásiránti ellenszenvüket: a szódaviz ára ugrásszerűen emelkedik, — ellenben, ha valami zwickli jön közbe és szétugranak: megindul a harc és akár fürödni lehet a potom pénzért kapható szódavizben. Ezért aztán egész furcsán hangzik, hogy ma, amikor az egész világon mindenütt békeért imádkozik minden igaz lélek, — Aradon mindenki örök harcot kíván — a szódásoknak.

Csecsemőotthont és munkástüdő-t épített az arad-i textilgyár

Az anyaság és a gyermekvédelem ma már minden nyugati államban olyan szent kötelesség, melyet egy magasabb erkölcsi törvény parancsainak értelmében be kell tartani. Hozzánk a nyugati államok szép és nemes szociális intézkedéseinek híre valamivel később jut el, de ha a humánus, nemes elgondolásokból kiinduló eszmét gyakorlati megvalósítás követi, akkor elismeréssel kell adoznunk azoknak, akik átlátnálják hozzánk a haladás, a fejlődés, a nemezebb és távolibb célok megvalósításainak szép intézményeit.

Ezért állunk meg egy pillanatra csodálkozó megilletődéssel az előtt a tény előtt, hogy városunkban, az ország egyik legnagyobb vállalatainak egyike az Aradi Textilgyár kisgyermekes munkásnőire való tekintettel csecsemő otthont épített a gyár közvetlen közelében. Igaz, hogy a csecsemő otthon építését a törvény előírja mindazon nagyvállalatok számára, melyek kisgyermekes anyákat dolgoztatnak, — de ezzel szemben tény az, hogy Romániában tudomásunk szerint még egyetlen ilyen intézmény sem épült és az Aradi Textilgyár az első, mely nem csupán vállalati érdekeit érintő, hasznohozó befektetésekre hajlandó, hanem arra sem sajnálja a pénzt, hogy a munkásnyák gyermekei számára otthont, jó felügyeletet, gondos ápolást, jó láplálékot biztosítson. Azt hisszük, megenyhülne a világ mindenütt a munkások és munkaadók közötti ellentét, ha a nagytőkések ilyen és hasonló intézkedésekkel bizonyítanák be, hogy megértéssel viseltetnek a munkástömegek iránt. Képzeliük csak el, milyen más lélekkel dolgozik az a szegény munkásnyá, aki, hogy mindennapi betevő falatot megkeresse, csecsemőjét bezárta rosszlevegőjü lakásába, vagy szomszédainak, esetleg egy nagyobbacska gyermekének gondjaira bizta. Egész napja rettegés, gond és szenvedés. Sona sem tudhatja, élve látja-e viszont kicsinyét. A gyermektragédiák nagy százaléka olyan munkásnyák gyerme-

NŐI FELIKABÁTOK, BUNDÁK és RUHÁK
Szenzációs modellek! Jó. minőség! Versenyképes olcsó
árak!

MENCZER-nél

Arad, Fischer Eliz-palota. — Mercur-tag.

keivel történik, akiket kellő felügyelet hiányában édesanyjuk kénytelen magára hagyni.

És milyen nyugodt, derüs, elégedett lélekkel dolgozik az az anya, aki tudja, hogy közvetlen közelében képzett gyermekfelügyelő nő vigyázz gyermekére, s tiszta, nyugodt környezetben tölti el a napot. A csecsemők táplálására is engedélyt kap az anya, aki így munkája közben maga táplálhatja gyermekét. A fürdő, mely remekül felszerelt banyinjaival, tussaival, kádjaival a tisztaság a mindennapi fürdés luxusát valósítja meg a munkások számára, szintén olyan ajándék a gyár megértő vezetőinek, mely minden elismerést megérdemel.

Jöleső érzéssel regisztráljuk ezeket az apró jelenségeket, melyek mégis a haladás szellemét éreztetik velünk. Hol tartunk már attól az időtől, amikor kiskorúakat dolgoztatnak csenevészre a szövő és textilgyárak. Hol tartunk már a tizeunégy órás munkanapoktól, ha modern és a higiénia minden követelmények megfelelő csecsemőotthonról s modern munkásfürdőkről irhatunk. A fejlődés utja feltartóztathatatlan és tudjuk, hogy megértő vezetők állanak egy-egy vállalat élén, ha ilyen és hasonló intézmények létesülnek a munkásosztály életszínvonalának emelésére, akkor valahogy csak áthidalódnak a távolságok ember és ember, munkaadó és munkás között. A megértés, a nemesebb emberieség az a palló, mely áthidalja a szakadékokat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az INFRAȚIREA, — ez a demokrata szellemű hetilap fennállásának ötésztedős jubileumát ünnepelte s ebből az alkalommal gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Közérdekű programmban, a szakadatlan munka és harc jegyében telt el ez az öt esztendő, mely az idő végtelenjében vajmi keveset jelent, de annál többet egy haladó irányu lap életében, melynek pályáján ezer akadállyal kell felvenni a harcot. Dreșer Simon, aki ezt a komoly irányu, megértést hirdető lapot jegyzi, elismerésreméltó munkát végez, melynek fényes bizonyítéka, hogy lapja különösen a Bánát vidékén igen nagy népszerűségnek örvend. A jubileum alkalmából az INFRAȚIREA barátai és nagy olvasótábora tömegesen üdvözölték a lap szerkesztőségét.

Postăvarie

Vajda

Str. Gen. Bertheloi 8 — Színházszal szemben. Mercurtag

A városi mozik

állapotában a helyzet változatlanul válságos, de nem reménytelen. — Sincai Eugen delegált üzemvezető erőteljes harca a mozik megmentése érdekében.

(Arad.) Amikor miniszteri biztos állapította meg hivatalosan, amit mindenki tudott Aradon, hogy a városi mozik hatalmas ráfizetéssel működnek, a város vezetősége a városi mozi-üzem vezetésében személyi változást hajtott végre. Az üzem vezetésével Sincai Eugent, az autóbusz-üzem vezetőjét bizta meg, míg Stefanut Sabin eddigi mozi-vezetőt mint művészi tanácsadót rendelte Sincai mellé. Stefanut ebbe a degradálásba nem törődött bele, hanem

a tanácsi határozat ellen felebbezett a timisoarai ítélőtábla mellett működő közigazgatási bírósághoz, amely megsemmisítette a tanácsi határozatot és elrendelte, hogy Stefanut Sabint vissza kell helyezni előbbi vezetőpozíciójába,

ami meg is történt. Most az a helyzet a városi mozi-üzemnél, hogy a művészi vezetés Stefanut Sabin kezében van, a technikai és anyagi részt pedig Sincai Eugen intézi.

A városi mozi-üzem problémájának megoldása igen kemény dió. Ez kétségtelen. Ezt nem lehet letagadni. Az bizonyos, hogy

amíg a magánmozik nyereséggel működnek, addig a városi mozi-üzem érthetetlenül deficittel dolgozik.

Sincaira, az anyagi ügyek intézőjére nagy feladat hárult, mert óriási teherrel vette át a mozi-üzemet. Sincaitól nem lehet csodát várni, hogy egyszerre fel fogja lendíteni a városi mozi-üzemet és nyereséget fog kimutatni. Egyelőre nem is érhet el eredményt, mert

igen drága filmek vannak már lekötve és tavaszig el van látva jó filmekkel a mozi-üzem. Anyagban tehát nincsen hiány, csupán

a jó és hathatós propaganda hiányzik, amihez meg kell adni Sincai részére az anyagi lehetőséget.

A másik igen fontos dolog:

a Central-mozi tetőzetének megjavítása, ami tekintélyes összeget igényel. Ez a nagyszerűen felszerelt és óriási befektetéssel üzembehelyezett mozi tudvalevőleg zárva van, mert a tetőszerkezete annyira megrongálódott, hogy az épület életveszélyes.

Legszebben MOS, VASAL FÉRFI INGET, GALLÉRT
2 leiért

BUTTINGER TERÉZ, Str., Consistorului No. 35 az udvarban. Saját ház.

A tetőszerkezet megjavításának költsége a város költségvetését kell, hogy terhelje.

A város ugyanis annak idején, amikor a régi lovardát átalakították mozivá, házikezelésben végeztette a munkálatokat és így neki is kell viselnie a szükséges javítási munkálatok költségeit is. Ha a város nem javíttatja meg a Central tetőzetét, akkor ez a mozi egyelőre kiesik a számításból.

Már most nézzük, mi a helyzet a másik városi mozinál, a Selectnél. A mozi helyiségéért a háztulajdonos

Banca Romaneasca oly horribilis házbért igényel, hogy a város a szerződés lejártakor fel fogja mondani a bérletet,

mert a mozi nem bírja el abért. Lehetséges, hogy a Banca Romaneasca meg fogja változtatni álláspontját annál is inkább, mert nem nagyon fog akadni reflektáns a mozi-helyiségre.

A városnál mint megoldási lehetőség felmerült az a terv is, hogy a Central-mozit bérbeadja olyan vállalkozónak, aki a saját rezsijében megjavíttatja a tetőzetet, ami 200.000 leibe kerül. Ennek fejében azután öt évig díjtalanul használná a Central épületét a sok milliós investícióval együtt. Felesleges kihangsúlyozni, hogy

a terv ellen tiltakoznia kell a józan észnek annál is inkább, mert az öt évi díjtalan használat után a város a

Central-moziból csupán roncsot kapna vissza.

A leghelyesebb megoldás az lenne, ha a város magára vállalná a tetőzet restaurálási kiadásait és a felmerült leg-egészségesebb megoldási terv szerint

a Central-mozi átalakulna repriz-mozivá,

amely olcsó helyáruk mellett kihozná a legjobb filmeket, míg a Select megmaradna premiermozinak.

Sincai Eugen nagy ambícióval, teljes energiájával fekiüdt neki, hogy a mozi-üzem mérlegét helyrebillentse. Mindenek előtt arra törekszik, hogy

a filmháza'kkal méltányosabb kötéseket létesítsen,

ami lehetővé tenné a városi mozik némi prosperálását. A város közönsége mindenesetre rokonszenvvel kíséri Sincai dicséretes, önzetlen fáradozását.

**Pénzfelvételre — peccséttel ellátott hivatalos nyugta el-
lenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező**

kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

MINT TÉLEN a LAKAS KÁLYHA NÉLKÜL, olyan az üzlet vevő nélkül. Uj vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhetsz, mert bármilyen jó árut tart vagy készit, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILAG „AGGE“ REKLAMOSZTÁLYA

A szerencse fiai:

Indig Ottó, / vagy ki írta filmre a Torockói menyasszonyt?

(Cluj.) A sors olykor felkap egy embert, mint a könnyü tavaszi szellő egy-egy levelet és viszi fel-fel a végtelen magasságokba, cél, ok és értelem nélkül. Ezrek és ezrek törtetnek az érvényesülésért, de a legfajsúlyosabb tehetségeknek is el kell pusztulniok, ha nincsenek jóban Fortuna istenasszonnyal, ha nem tudnak felülni a szerencse hintájára, amelyen azután már oly könnyü és oly kellemes felszállani a gondok szürke felhői fölé.

**A szerencsés ember iskolában tanítható tipusa a behi-
zelgően kedves, szimpatikus és nem is érdemtelenül
közkedvelt író: Indig Ottó, aki kincses Clujról került
fel Budapestre.**

Jött, nevetett, nevetetett és — győzött. Amihez nyult, minden arannyá vál, amit kezdett, minden sikerrel végződött és a szerencséje nem pillanatnyi fellobbanás volt, nem játékos szenvedély, hanem tartós és biztosságos állapot.

Indig Ottó karrierje ugy kezdődött, hogy régi-régi anekdóta alapján megírta a **Torockói menyasszony** című szindarabot, amit

**Heltay Jenő, a kiváló író olyan szeretettel és gondosan
javíttatott át,**

hogy a darab több, mint száz előadást ért meg és egy-kettőre külföldön is keresett repertoár-darabja lett a színházaknak.

Most azután a **Torockói menyasszony**-ból az egyik magyarországi stúdióban film is készül. A filmet Indig Ottó Keleti Márton rendező társaságában írta a szindarabból, de valahogyan a filmgyártó cégnek nem nagyon tetszett a forgatókönyv és megbízták Nóti Károlyt, hogy dolgozza át a filmet. Az első megállapodás ugy is szólt, hogy Nóti Károly neve fog szerepelni a film írójaként. Igen ám, de a filmbe beleírtak a szerzők egy olyan jelenetet, ami az **ardeali származásu, Ardealban gyakran járó Nóti Károlynak** lehetetlenné tette, hogy nevével szignálja a képet. És most jön megint Fortuna asszony szerepe.

A vitás jelenetet a filmcenzura kihuzta a darabból, de

Ardeal és Banat legelterjedtebb magyar napilapja a

Temesvári Hirlap

**megjelenik naponta, vasárnap
kivételével a déli órákban.**

akkor már az új megállapodás szerint Nóti Károly nem jegyezte a filmet.

A **Torockói menyasszony** filmváltozata, mint értesülünk, hatalmas sikert aratott, de ezt a sikert Indig Ottó — ismét egyedül könyvelheti el.

Kétségtelen, hogy kevés rokonszenvesebb szerencsefi sétál a pesti promenádokon, mint Indig Ottó. Szeretreméltósága, charme-ja, megnyerő exteriőre megnyitotta előtte a legzárkózottabb társadalmi körök szalonjait.

Grófok és grófnők barátja.

Korunk történelme sok olyan szerencsés ifjút ismer, aki előtt a társadalmi válaszfalak leomlottak, de kevés olyan szerencsés ember ismeretes, aki az élet minden vonatkozásában hűségesen szorongatja Fortuna asszony kezét. Kevés olyan ember ismeretes, aki iránt még

a legszigorubb irodalmi kritika is megenyhül.

Mert Indig Ottóra senki sem haragszik. Nincs ellensége. Nem is lehet. Nem lehet haragudni valakire, akinek örökké villog a fogsora, akinek arcáról nem tűnik el a mosoly, aki egész egyéniségében a derült és a kedélyt szimbolizálja. Nem lehet haragudni a szerencse dédelgetett kedvencére, aki könnyelmű könnyedséggel szórja széjjel azt, amit Fortuna kegye bő kézzel nyújt neki s aki végeredményben

minden szerencséje mellett is ugyanugy kénytelen megoldani a napok vagy hetek problémáit, mint kevésbbé szerencsés társai ezen a göröngyös úton Gálán.

A Dudus doktor bácsi. Néhány héttel ezelőtt az egész város őszinte részvéttel figyelt dr. Jeremiás Miklós betegsége felé. A komplikált mellhártyagyulladásban szenvedő beteget végül is Budapestre szállították, ahol súlyos, de szerencsés kimenetelű műtétet hajtottak rajta végre. A szimpatikus aradi orvost sikerült az életnek megmenteni. „Dudus doktor bácsi“ egészségéért heteken keresztül egy sereg apróság imádkozott minden este s amikor hire terjedt, hogy Dudus bácsi túl van minden veszélyen és látogatókat fogadhat, tömegesen jelentkeztek a népszerű orvos lakásán az apró paciensek. Virágot, mézeskalács szivet, bábút és mindent, ami szépet jelent a gyermekek elképzelésében, oda-hordtak a lábadozó beteg ágyához. Jeremiás dr. nagy népszerűségének titka, hogy nem csak gyógyítja, hanem valóban szívből szereti a gyermekeket, akik most csöp kis szívük minden melegével viszonzták a jó orvos odaadó, lelkiismeretes, önfeláldozó, áldásos munkáját. A város aprajánagyja szívből örül Dudus bácsi felgyógyulásának, de különösen nagy a boldogság Jeremiás dr. házában, ahol rövidesen boldog családi esemény várható.

Az elmúlt héten fekete vasárnapjuk volt az ardeali moziknak:

(Cluj.) Kellemetlen meglepetésben volt része az elmúlt szombaton este Cluj színház és mozilátogató közönségének. A nézőtereken elhelyezkedő, szórakozni akaró emberek között

váratlanul megjelentek a pénzügyigazgatóság ellenőrző közegei és rajtaütésszerűen jegyrazziát tartottak, amely csak kinos feltűnéssel járt, de eredménnyel nem... Ugyanis Cluj

hat mozgósínházában mindössze egyetlenegy embert találtak jegy nélkül: az egyik mozigépész feleségét, aki férje szolgálati idejének leteltét várta.

Annál kellemetlenebb körülmények között játszódott le a cluji Magyar Színházban történő jegyrazzia. Sidy Thal vendéggjátéka alkalmából zsufolásig megtelt a színház nézőtere. Minden jegy elkelt, úgy hogy az igazgatóság a nagy érdeklődésre való tekintettel

pótszékeket volt kénytelen beállítani.

Abban a pillanában, amikor az összegyűlt közönség már az előadás megkezdését jelző gongütést várta:

megjelent a pénzügyigazgatóság kilenc tagból álló rohamcsapata és megkezdte az ellenőrzést.

A pót székeket kidobatták a teremből és rengeteg ember számára lehetetlenné tették az előadás Cluj zavartalan élvezését. A razzia következtében az előadás megkezdése csaknem kétórás késedelmet szenvedett.

Ehhez a mondhatni páratlan jegyrazziához nem kell kommentár. Tisztában vagyunk az állam érdekeit védő rendelkezésekkel, amelyek adott esetekben szükségesek: mégis megjegyezni kívánjuk azt, hogy az efajta rendelkezés végrehajtásánál illő tapintattal kell eljárni.

El sem telt huszonnégy óra a sajnálatos események után, máris újabb meglepetésben részesült a város mozilátogató közönsége.

Vasárnap a mozgósínházak kapui zárva voltak.

A Nemzeti Idegenforgalmi Hivatal (Oficial National Turism) rendeletére

öt cluji mozi játszási jogát egy napra felfüggesztették azzal a megokolással, hogy hirdető tábláikon a film magyar címét is feltüntették.

Egyedül az Uránia-mozgó volt kivétel, az is csak azért, mert a nemrég megtartott felülvizsgálat alkalmával a mozit éppen tatarozták és így plakátjai sem voltak kifüggesztve a városban. Ebben az ügyben kérdést intéztünk egyik cluji mozi igazgatójához, akit többi vállalkozó társaival együtt

igen súlyos anyagi veszteség ért a sérelmes intézkedés folytán.

Az igazgató kérdéseinkre kijelentette, hogy a betiltással kapcsolatosan

az állam is jelentős kárt szenvedett.

Vegyünk csak alapul a látványossági jegyek adóit, amely áll 5 lei jegyadó, 2 lei repülőbélyeg, 1 lei városi illeték, 2 lei kulturális, 1 lei látványossági illeték, ami összesen 11 leit tesz ki. A vasárnapi előadásokra egy-egy mozi 1000 nézőre számít. Tehát Ardealban 20 mozi megszüntetésével ezen a napon az állam 250 ezer lei kárt szenvedett.

Ennyi az anyagi kár... A pénzügyminisztérium panaszkodik, hogy Ardeal területén a mozik nem prosperálnak. Olyan nehéz volna ennek az okát kitalálni?...

Szerény véleményünk szerint a kisvárosi mozilátogató, ha már megfizeti a drága belépőjegyet, amely éppen azért olyan drága, mert az állam a néhány évvel ezelőtt megszüntetett látványossági adótörvénnyel

alaposan megterhelte a mozijegyeket is,

olyan filmet néz meg, amilyent akar és megköveteli, hogy legalább értsen is valamit a filmből. Az illetékes hatóságok pedig ezt megnehezítik azokkal a rendelkezésekkel, amelyekkel töröltettek a magyar feliratokat a filmekről. Így a régebbi nemzedéknek azok a tagjai, akik minden jóakarat és ambíció mellett ma sem bírják úgy az állam nyelvét, hogy megérthessék a filmeket, lemondtak a mozik látogatásáról.

Ezekután nem csodálható, ha a pénzügyminisztérium panaszkodik az ardeali mozik rossz üzletmenetére. Betiltásokkal és pénzbüntetésekkel nem lehet virágzó moziipart teremteni. Az okokat kell megszüntetni és megszűnik az okozat...

— **A Caritas jótékonycélu hangversenye.** Szombat este a kulturpalota nagytermében volt az az előadás, melyet a Malek karmester vezette rendőrzenekekar nyitott meg. Dr. Cotioiu polgármester közismert szónoki csillogással vázolta a Caritas humanista célkitűzéseit. Az Armonia dalárda a kitűnő Lipovan karmesterrel a régi vegyeskar eddigi kiváló sikereit öregbitette, míg Karácsonyi minorita lelkész a Katolikus dalárdát vezényelte remek hozzáértéssel. Rusu Irina énekművésznő dalai szép sikert arattak. Stern Rózsi helyett tehetséges növendéke, Szepessy Zoltán hegedült érzéssel és precízen. A program kiemelkedő száma Éghy Gyssa pantomim csoportjának drámai ereje. Kreisz Manyi, Dietz Zsuzsi, Păunescu Pupi, Eisler Lili, Pintér Klári, Salamon Zluzsi, Huppert Cicikó, Veres Bébi és Bornstein Márta tűntek ki, míg a zenét finom érzéssel Weiszberger Márta zongoraművésznő szolgáltatta. — Annyi komoly zenei esemény és magas színvonalú műsor torlódik ezidén Aradon, hogy a fáradhatatlan rendezőség Schmidt Ferencsel az élen hiába iparkodott a részvétlenséget megtörni (—sor.)

Arad-i uriaszony

párisi tanulmányutjáról hazaérkezve nyilatkozik a kozmetika hatalmas fejlődéséről.

A napokban érkezett haza Tița Bugnariu, aradi uriaszony párisi tanulmányutjáról. Az ismert, szimpatikus uriaszony élethivatásul választotta a kozmetikai pályát. Tanulmányutján felkereste a legismertebb, a legelőkelőbb és legmodernebb arc- és testápoló intézeteket. Nagy áldozatkészséggel, fáradhatatlanul megfordult mindenütt, ahol elleshetett valamit a szakma titkaiból. Az elképzelhető leg-tökéletesebb gépekkel, készülékekkel, apró felszerelési cikkekkel és ezernyi szépségápolási recepttel érkezett haza Aradra Tița Bugnariu uriaszony, aki felkérésünkre a következőket mondotta el a ma már mindenkit érdeklő kozmetikával kapcsolatban:

— Bizony, igen kevés nő szán naponta néhány percet arra, hogy a tükörben saját arcát, ennek a vonásait, mimikáját, színét és főleg a bőrét tanulmányozza. S így vaktában alkalmaz mindenféle arctisztító és arcápoló szert, amellyel többet árthat, mint használ.

— Igen lényeges tehát, hogy minden nő megismerkedjék saját bőrének anatómiájával, természetével és ezeknek megfelelően ápolja arcbőrét.

— Először meg kell állapítanunk, hogy normális, túlszáraz vagy túlzsiros-e a bőrünk.

— A normális bőrnél különös ápolás nincs szükség. Elég a természetes tisztántartás és a légköri időváltozások elleni védekezés. A tisztításnak főleg este és reggel kell történnie mérsékelten lugos szappannal és meleg vízzel. Éjjelre igen kevés tápkrémet lehet bőrbe dörzsölni. Napközben a puder alá kevés krémet tehetünk.

— A száraz arcbőrnél nem szabad a szokásos esti és reggeli tisztogatást szappanos vagy alkoholos vízzel végezni, mert ez az arcbőrt még jobban kiszáritja. Elmélyíti a redőket, barázdákat, szarkalábakat, vörössé és gyulladtá változtatja a bőrt. A tisztogatást csak is egyéni zsirkrémekkel, olajokkal szabad eszközölni. Éjszakára hormon-krémet dörzsölünk a bőrbe és nappalra a puder alá szintén zsiros vitaminkencsőt alkalmazunk. Semmiféle olyan pudert, amelynek nagy a krémtartalma, nem szabad használni, sőt igen helyes, ha a puder is kissé zsiros.

— Az erősen zsiros arcbőrnél szintén igen nagy vigyázattal kell eljárunk. Ha már olyan nagyfokú az elzsirosodás, hogy a faggyuréteg egészen elborítja a bőrt, akkor csak meleg ételolajjal és nem meleg szappanos vagy kölni vízzel és alkohollal tartjuk tisztán, mint a kevésbé

zsiros, sőt az erősen mitesszeres bőrnél is. A nem tulsziros bőrnél egyenesen jó a minél melegebb szappanos lemosás, mert a szappan alkáli tartalma ellugosítja a bőrrétegre rakódott és így a bőrmirigyek kivezető csatornáit eltorlaszoló faggyut és az így elszappanosított zsir a meleg vízzel könnyen lejön. A zsiros arcbőrnél is bedörzsölhetünk hormonkenőcsöt éjszakára, viszont nappalra elégséges, ha minden alapkenőcs nélkül csak kissé zsiros pudert alkalmazunk.

— Az arc kifestésénél száraz arcbőrnél csak is zsiros festő kenőcsöt alkalmazhatunk. Éjszakára természetesen úgy a pudert, mint a festéket feltétlenül el kell távolítani, és pedig közömbös, zsiros kenőcs segítségével.

— Különösen megjegyzendő, hogy akár tulszáráz, akár tulsziros is a bőrünk, ebbe nem szabad belenyugodnunk, mert ez csak előfutárja a bőregészséget igen komolyan veszélyeztető és sokszor igen tartós szépséghibáknak. Száraz arcbőrnél a jobb bőrtáplálásra kell törekednünk és különösen a hormonkenőcsök alkalmazása sokszor már párszori bedörzsölés után meghozza a kívánt eredményt. Sokkal nehezebb feladat a tulsziros arcbőr kikezelése. Ha itt a bőr nemcsak mitesszeres, akkor reggel és este melegvízi lugos szappannal való mosások után az alkoholos öblögetések igen jó eredménnyel járnak, ellenben ha már a bőrön lerakódó zsirréteg tükröt helyettesít, főleg az orrnál, homlok-nál, akkor ichtiol és kénalkoholos vagy lugos vizek, kenőcsök vezethetnek célhoz, igen sokszor megfelelő belső orvosi kezelésre is szükség van. Az ilyen erősen zsiros arcbőr is igen érzékeny és szintén nem tisztogatható mással, mint meleg, friss olajokkal vagy speciális kenőcsökkel.

— Általában minden, de főleg tulságos zsirosságból származó szépséghibáknál nagyon hatásosak a gőzölések, a masszázsek s afénykezelés. Lehet szó továbbá hámlasztókurák alkalmazásáról és azután az új bőr igen lelkiismeretes profilaktikus kezeléséről. Mindezek az esetek vonatkoznak a fejbőrre is, amely szintén lehet normális, tulszáráz és tulsziros és ha a rendszeres ápolásnál nem járunk el szintén megfelelő körültekintéssel, bekövetkezik a korai őszülés, hajhullás, sőt a teljes kopaszság.

Titia Bugnariu uriaszony kozmetikai szalónját az Eminescu-uca 3 szám alatt, a Hámori-házban nyitotta meg és előreláthatólag egyike lesz városunk leglátogatottabb kozmetikai szalónjainak.

(X)

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— A bucureștii Buievard étteremben a napokban előkelő közönség jelent meg egy banketten. A legszenzációsabb pohárköszöntőt egy ismert **bankár mondotta**, aki a jelenvolt előkelőségek felé fordulva többek között így szólt: „Az évzredes ige: Szeresd felebarátodat, mint tennenmagadat, — sárba taposva, mert újra valóra vált a szomorú mondás: **Az ember az embernek a farkasa!** Talán ideje volna felébredni annak tudatára, hogy a világhistória a népek és az emberekről nemcsak hazafias, erkölcsös, emberszerető cselekedetek kapcsán emlékezik meg, hanem regisztrálja a Nerókat, a Caraffákat, az emberieségből kivetkőzött bestiákat is. akiknek emléke a becsületes embernél mindenkor megvetett, átkozott, utálatos. Keljünk tehát nemes versenyre a kultúrában, a humanizmusban, az emberi jogok és szabadságok védelmében, hogy önérzetesen, büszkén vallhassuk magunkat Isten képmására alkotott embernek.” A nagyhatású beszédet frenetikus tapssal fogadta a bankett közönsége. Elsőnek egy ismert politikus lépett a szónokhoz és ezeket mondta: „Köszönöm ezeket a ragyogó szavakat és üdvözlöm a magam és elvtársaim nevében ezért az emelkedett szellemű nyilatkozatáért.”

— Néhány héttel ezelőtt elhunyt Magyarországon dr. Éles Géza aradi fűszernagykereskedő feleségének édesanyja. Az idős uriaszszonynak sikerült életében egy konzerválnia hatalmas vagyonát, hogy halála után tekintélyes értéket reprezentáló ingó és ingatlanvagyonot hagyott örököseire. Világos és megtámadhatatlan végrendeletében pontosan megjelölte azokat a családtagokat, akikről gondoskodni kívánt. Így elsősorban unokáit nevezte meg, akiket rajongásig szeretett. A hátrahagyott vagyon nagyságáról természetesen ellenőrizhetetlen hírek keringenek Aradon, beavattottak szerint azonban bizonyos, hogy az aradi unokák: Éles Ferenc és Éles Kató fejenként mintegy másfél millió leit örököltek. Éles Ferenc, kitüntetéssel végezte külföldön egyetemi tanulmányait, jelenleg a lugoji textilgyár tisztviselője, Éles Kató pedig szorgalmas és értékes tisztviselője a Goldschmidt-banknak.

— Arad bírói és jogásztársadalma meleg érdeklődéssel, őszinte részvétellel figyeli a nagybeteg Constantinescu törvényszéki bíró állapotáról érkező híreket. A nagy tudású, kiváló jogász, vagy ahogy barátai és a hozzá közelállók elnevezték: a szivember Constantinescu már hónapok óta szenved betegségét. Egy ideig az aradi Therápia szanatóriumában ápolták. Kezelőorvosai éjjel-nappal, fáradhatatlanul ott álltak betegágya mellett, amíg hozzátartozói kívánsá-

gára elszállították egy cluji szanatóriumba.

— Lapunk legutóbbi számában beszámoltunk arról a romantikus és bonyodalmakkal fűszerezett szerelmi idillről, melyben egy fölösleges harmadik, az első feleség is szerepet játszott. Előrelátható volt, hogy az ifju szerelmesek utjából előbb-utóbb elhárulnak az akadályok. Mert mondanunk sem kell, hogy csupán anyagi akadályok merültek fel, ezeket azonban a menyasszony egy előkelő gesztussal elintézte.

— Timişoara egyik mellékucájában hajnali négy óra-kor abban a pillanatban gyult ki véletlenül egy veszteglő magánautó villanya, amikor a kocsit tulajdonosa félreérthetetlen helyzetben brátkozott egy közelben lakó uriasasszonnyal. A nem mindennapi látványnak még a hajnali órákban is kadt nézőközönsége.

— Arad előkelő hölgy társadalmában ma már úgy beszélnek a korszó látványosságáról, az ujonnan megnyílt **DIVA** konfekciósárulázról, mint az előkelő dámák legkedveltebb találkozó helyéről. Ennek a fényesen berendezett, hatalmas árukészlettel felszerelt üzletnek a tulajdonosa ugyanis egészen modern, nagyvárosi elgondolással, szívesen látja divatbemutatóin minden vételkötelezettség nélkül a hölgyközönséget. (x)

— Lapunk olvasóinak bizonyára emlékezetében élnek még azok a cikkeink, melyeknek keretében lepleztük az Aradról szétágazó paprikahamisítási botrányt. Egészségügyi szerveink abban az időben nagy ambícióval feküdtek bele az ügybe és már-már úgy látszott, hogy komolyra fordul az ügy. Tévedtünk. A felvett jegyzőkönyvek eltűntek, a megindult eljárás befagyott, a „valódi szegedi paprika” pedig továbbra is forgalomban maradt. Most mégis megégették magukat a közveszélyes élelmiszerhamisítók. A szó szoros értelmében megégették magukat. Az eljárás megindult ellenük, — remélhetőleg nem kerülük el a sorsukat.

Annakidején megirtuk, hogy az aradi Zwack-gyár védjegybitorlási pert indított Brach Simon baiamarei borkereskedő ellen, aki a Zwack-gyár világhírű „Unikum” márkáját utánozva, — azonos formájú üvegekben, hasonló színű és rajzu vignettával felszerelve, „Unikum” elnevezésű bájított hozott forgalomba, amelyet a szakmában „Braoh-mittelre” kereszteltek. — Ilyen apró-cseprő kilengéseivel Brach ur állandó témája lehetne a lapoknak, — de Brach urnak pechje van, — a lapok tüntetően agyonhallgatják. Brach ur nem érdeklí a lopokat, se a személyében, se a Brach-mitteljében. Bennünket is legfeljebb szezononként érdekel. Az őszi szezonra például elmondhatjuk olvasóinknak, hogy Brach urnak ezuttal egyházának vezetőségével gyúlt meg a baja. Brach ur ugyanis az elmúlt hetekben üzleti uton járt, hogy

kóser bort vásároljon. Vallásának törvényei azonban szigorúan meghatározzák, hogy aki kóser árut hoz forgalomba, annak makulátlan jellemnek, morális szempontokból kifogástalannak kell lennie. Hogy történt, hogy nem. — elég az hozzá, hogy Brach ur utközben elvesztette ellenállóképességét s mire megtalálta, már a tizedik hitsorsos is továbbadta, hogy Brach ur az egyik éjszakát olyan házban töltötte, ahonnan sejtelmes piros fény szűrődik az uccára. Ezekután érthető, hogy a kerületi rabbinátus megtagadta a Brach-féle kóser borok igazolását. Brach ur persze kétsébeesetten védekezik a rágalom ellen és hamis hír terjesztéséért, valamint hitelrontásért feljelentette — konkurrensait. Így többek között feljelentette Lébi Hermann baiama-rei kereskedőt, akit azonban ugy a satumarei törvényszék elsőfokon, mint az oradeai tábla másodfokon felmentett az ellene emelt vád alól.

Még ez történt a héten: Janka Jenő bérbeadta gyógyszer-tárát Färber Ferenc timişoarai gyógyszerésznek, aki közeli rokona az aradi Färber családnak. — Két komoly reflektáns harcol Arad egyik legelőkelőbb gyógyszer-táráért, a Vojtek-féle patikáért. — Wiesel H. szövetáruház ráfizetéssel helyiséget cserél a Grünberger-divatáruházzal. — Kun István beköltözik a Modern férfidivatáruház helyiségébe, ahol nagyvárosi mintára dusan felszerelt fotó és optikai szaküzletet létesít. — Kun István eddigi helyiségében fivére, Kun László bördisműárura és parfüméria rendezkedik be. — Kiárusításra készül Hegedüs Gyula is. — A tavaszra likvidálja diszműáruüzletét, hogy helyiségében — Hegedüs és Goldmann-cég alatt nagyobb arányban kiépítse eddigi férfidivatosztályát. — Meglepetésszerűen hatott, hogy Frisch Manóné, az Elit parfüméria tulajdonosnője átadta üzletét Prokopetz Józsefnek, a szakmában előnyösen ismert drogistának. Ez az ambiciózus fiatalember a jóhírű Vojtek és Weisz drogeriából indult el pályájára és folytatta tanulmányait a legelőkelőbb bel és külföldi szaküzletekben. — A jobb sorsa érdemes Bloch Janka-féle fotószaküzlet sorsa egyelőre még a levegőben lóg. Az üzlet tulajdonosnője több helyről kapott társulási ajánlatot, de az sincs kizárva, hogy helyiségét és berendezését Gárdonyi optikus vásárolja meg, aki ebben az esetben helyiséget cserélne. Ez annál is inkább valószínű, mert az ő helyiségét és a mellette levő Moskovitz-féle helyiséget a Minoriták bérbeadták Birkenheuer P. hölgyfodrásznak. — Így zajlik az élet Arad korzó-frontján, de sugdosnak és beszélnek még egynéhány igen érdekes kombinációról. Mindebből arra következtethetünk, hogy Arad — nem marad, — hanem lassanként úgy megváltozik, hogy a legöregebb benszülöttek sem fognak ráismerni.

— Hozzászólás a Mischa Ellmann kritikákhoz. A napilapok egyöntetűen megírták, hogy Ellmann bravuros technikájú virtuóz és nem elmélyülő művész. Holott Ellmann semmiféle technikai darabot elő sem adott. Műsorán csak is klasszikus kantilánás „érzés” darabok szerepeltek. A program nagy száma, a Mendelssohn-koncert, a hegedűversenyek legkönnyebbike. Minden diák ezzel a koncerttel kezdi, ezért is a legismertebb. — A másik nagy számról, a Beethoven szónátáról sem állíthatunk technikai bravurt — ezt ugy Beethoven, mint a szónáta-forma ki is kérné magának. — Ellmann tehát a megállapításokkal ellentétben igenis elmélyülő komoly művész és nem virtuóz. — Ami pedig a Szigeti és Hubermannal való összehasonlítást illeti, — bár nem vagyunk hívei világmárkák egymással való összehasonlításának — tény, hogy a két előbbi magávalragadóbb, nagyobb egyéniség, de ez nem sérti Ellmann feltétlenül elismert művészetét. — De hogy mi is „kritizáljunk”: a szónáta kifejezett lassu tételét szokatlanul gyors tempóval hozta Ellmann, és a kis Fallán kívül egyetlen modern kompozíciót nem nyújtott. Vieuxtemps-t pedig ma ritkán játszanak önálló hangversenyen. Azt hegedülte általában, amit 12 éves csodagyerek korában, míg a legkonzervatívabb Hubermann is 3—4 modernet iktat mindenkor műsorába.

(dr. —gár.

BÉLYEGGYŰJTÉS

BEU Cluj / Central University Library Cluj

Művészi kivitelber.

messze elmaradnak a Sinaiblokkok a legutóbbi alkalmi bélyegektől.

Amikor a román posta vezérigazgatósága először közölte a nagy nyilvánossággal, hogy a Mihail, trónörökös hadnaggyá való avatása alkalmával Sinaiban rendezett ünnepek emlékére blokkot fog kiadni, a belföldi és külföldi gyűjtők művészi kivitelű, a sinaiai ünnepség jelentőségét feltüntető bélyegeket várt. Ezt a várakozás annál jogosabb és indokoltabb volt, mert

a legutóbbi évek emléksorozatai kivitelben oly művésziek és papíryanagban oly elsőrendűek voltak, hogy mindenütt örömmel fogadták őket.

Nemrég azután megjelent a sinaiai blokk, amely a legnagyobb csalódást keltette. A blokk négy mostan forgalomban levő bélyegből áll, és pedig: 2 leies zöld, 6 leies barna, 20 leies sárga és 10 leies kék. Ezt a négybélyeget új értékjelzéssel nyomtatták át. A 2 leiesre 20-as, a 6 leiesre 10-es, a 20 leiesre 2-ös, a 10 leiesre 6-os számot nyomtak. A blokk alján azután az állam nyelvén a nap jelentősége olvasható.

Hát ennél primitivebb és indokolatlanabb kibocsátásra még nem volt a román póstakincstárnak.

Eltételezve attól, hogy maga a papír meglehetősen silány minőségű (nem a rendes forgalomban lévő bélyegek víznyomós papíros), maga a blokk teljesen hatástalan és egyáltalán nem fejezi ki azt, amit ki akartak vele fejezni.

Az öfelsége képével ellátott bélyegek nem tüntetik fel azt, hogy a trónörökös életében fontos fordulatot jelentő nap emlékére lettek kibocsátva. Aztán teljesen érthetetlen, hogy miért kellett az egyes értékeket új értékjelzéssel felülnyomni, amikor ennek semmi jelentősége nincs,

hiszen a négy bélyegből álló blokk névértéke akár felülnyomással, akár felülnyomás nélkül egyformán 38 lei. Természetesen ezen a névértéken egyáltalán nem kapható az új blokk, amelyből mindössze 100 ezer darabot bocsátottak ki. Ennek 90%-a üzerek kezeibe került és ezek már száz percenttel fel is verték az árát. Vidéki gyűjtőkhöz aligha került néhány példány. A póstakincstár ezzel a blokkal lerontotta a román emlék-sorozatokat nagy népszerűségét.

A „Blokkfront” legújabb hirei

A világszerte tomboló blokkváz zenitjére érkezett. Az utóbbi hetekben igen sok európai és tengerentúli állam határozta el speciális bélyegblokk kibocsátását, amelyek rövidesen napvilágot is látnak. A hatalmas blokkinvázióról tudósítónk alábbi jelentései számolnak be:

TIRANE.

Albánia függetlenségének huszonötödik évfordulójára az albán postaigazgatóság sorozatot ad ki, amelynek példányszáma 51.000. Az egyes értékek 1, 2, 5, 10, 15, 25 és 50 Quintar 1 és 2 Frank. Ugyanakkor adják ki az ország első bélyegblokkjait is, amelyeken 20, 30 és 40 Quintar névértékű bélyegek láthatók. A blokkok példányszáma 210.000 darab, félár nélkül. Az eladás mindössze 8 napig tart november 20-ikától kezdődően, rendeléseket csakis a tiranei főposta fogad el. Az eladási határidő leteltével a posta a maradványkészletet elégeti.

BRUXELLES.

A koekelbergi székesegyház céljaira 1938 március 15-ikén blokkot adnak ki, amelynek eladási ára 25 belga frank lesz. A példányszámra vonatkozólag pontos jelentések még nincsenek, állítólag 200.000 darabot nyomtat belőle a posta.

REYKJAVIK.

Hlíddal postaigazgató és az „Olympian” társaság kö-

rül támadt filatéliai botrány hullámai nemcsak a politikusokat, hanem a legszélesebb néprétegeket is behatóan foglalkoztatják. A lapok hasábos cikkeiben számolnak be erről a nem mindennapi eseményről. Filatelista körökben úgy tudják, hogy a póstaigazgatóság a parlament legközelebbi ülésén nagy expozét terjeszt be a blokkokról és azt igyekszik bizonyítani, hogy az ujdonság kibocsájtása nagy jövedelmet jelent az islandi államháztartásnak. A póstaigazgatóság, mint hírlik, decemberben újabb blokkokat fog kiadni, amelyek ezuttal néhány islandi gezyirt ábrázolnak. Egyelőre még errenézve nem adtak ki hivatalos jelentést, a hirt tehát fentartással kell fogadni.

SZÓFIA.

Október 3-ikán speciális blokknak kellett volna megjelenni, ez azonban elmaradt, mert a nyomda nem készült el a szokatlan munkával. A blokk azonban, mint szakkörökben beszélnek, október 15-ikén feltétlenül kibocsájtásra kerül (15-ikén sem jelent meg. A szerk.) és egy 2 lévás bélyeget mutat be, amely őfelsége Borisz bolgár királyt ábrázolja tábori egyenruhában. A blokk példányszáma 50.000 darab, eladási ára 20 léva.

CITTA DI SAN MARINO.

A kormányzótanács, mint néhány riminii lap jelenti, megegyezést kötött egy londoni társasággal (bizonyára az Olympian Co-val) decemberben kibocsájtandó szabadság-blokk tárgyában. Ez a blokk — és ez bizonyítja legjobban a kiadvány felesleges voltát — Lincoln amerikai elnököt fogja ábrázolni. Pédányszám és egyéb közelebbi részletek még hiányoznak.

BRATISZLAVA.

A csehszlovák ujdonság 86×111 mm terjedelmű, finom fehér vízjeles papiroson készült és két bélyeget ábrázol: 50 haléru kék (tengerszem a Tátrában).

1 korona piros (Bradlo-Stefanyok tábornok siremléke).

A blokk szövegezése egyébként: „Celostátna Vystava postovnych známok“, felette a csehszlovák cimere, a két bélyeg közötti üres mezőben Bratislava 1937, alul pedig a város cimere. A szövegek kék, a cimerek piros színűek.

A bratiszlavai blokk pontos példányszámát illetően egyelőre csak találgatni lehet. Gyűjtőkörökben azt beszélnek, hogy a pósta legalább 500.000 blokkot ad ki az ujdonságból, amelyet ebben a pillanatban 14 koronáért kínálnak a klubok és magánosok.

A bratiszlavai blokk kétségtelenül egyike lesz a legreálisabb kiadványoknak, mert a pósta nem kötötte magát mennyiséghez, hanem előbb megvárta a jegyzéket és ehhez alkalmazza a példányszámot. Ezzel magyarázható az a körülmény is, hogy a blokk jelenlegi ára megfelel a viszonyoknak és a gyűjtőktől sem kíván nagyobb áldozatokat.

Ujdonságjelentés

EURÓPA

Andorra (francia pósta). A forgalmi sorozat 25 centes értékéből teljesen új bélyeget nyomattak, amelye a st. antoni-i hídát ábrázolja. 25 cent barnásvörös. Francia mintára ezenkívül megjelent a portósorozat első értéke: 5 cent világoskék.

Bulgária (Blgarie). A bolgár postaigazgatóság október 2-ikán a következő ujdonságokat adta ki: 1 léva zöld (Mária Lujza hercegnő), 2 léva barnásvörös (Mária Lujza hercegnő), 4 léva narancsvörös (Mária Lujza hercegnő), továbbá a bolgár hadgyakorlatok alkalmából ugyancsak október 2-ikán: 2 léva vörösbarna (őfelsége Borisz bolgár király).

Franciaország (France) postája a Col d'Iseranon keresztülvezető hegyi ut megnyitásának emlékére bélyeget adott ki: 90 centimes sötétzöld.

A pósta a munkanélküli intellektuelek javára újabb értéket adott ki, amely Pierre Lotit, a világhírű francia regényírót ábrázolja: 50+20 cent karmin (Pierre Lott).

Liechtenstein. A hercegség postaigazgatósága az új sorozatból további értékeket hozott forgalomba: 20 Rappen vörös, 25 Rappen sötétbarna. Szolgálati bélyegek: 5 Rappen zöld, 20 Rappen vörös.

Az idei német jótékonyági sorozat 9 értékből áll és hajókat ábrázol: 3+2 Pfennig barna (mentőhajó), 4+3 Pfennig szürkéskék (azn. Elbeni tengerészlőhajó), 5+3 Pfennig zöld (a kurlandi földnyelv környékének egyik halászhajója), 6+4 Pfennig sötétzöld (a német nyaraltatási akció egyik gőzöse), 8+4 Pfennig narancs (vitorlášhajó), 12+6 Pfennig vörös (a keletporoszországi hajószolgálat (Tannenbergnévű gőzöse), 15+10 Pfennig barnáslila (a Warnemünde—Gedser vonal egyik gőzöse), 25+15 Pfennig (a „Hamburg“ gőzös), 40+35 Pfennig ibolya (a „Bremen“ óriášhajó). Az ujdonság 1938 március végéig lesz forgalomba.

Olaszország (Italia). Augusztus császár születésének kétezredik évfordulójára monstre-sorozat jelent meg, amely mélynyomásos eljárás szerint készült: 10 cent sötétzöld, 15 cent barna, 20 cent vörös, 25 cent világoszöld, 30 cent olivbarna, 50 cent lila, 75 cent cinóbervörös, 1.25 líra kék, 1.75+1 líra lila, 2.55+2 líra kékesfekete. Légipóstabélyegek: 25 cent ibolya, 50 cent barna, 80 cent vörösbarna, 1+1 líra kék, 5+1 líra szürkéslila.

Az osztrák vasuti emléksorozat november 22-ikén jelenik meg. A bélyegek már elkészültek és rendkívül csinos kivitelűek, mélynyomásos eljárás szerint készültek: 12 garas szépia (Ausztria első mozdonya), 25 garas ibolya (modern gőzmozdony), 35 garas sötétglavörös (villanymozdony).

Figyelem

Négy hónap alatt

**179.742 nyeresemény
412,282.200 lei értékben**

**Ne szaladjon el a
szerencséje elől**

*Az Állami sorsjegy bíchál lenne
Ön, megtalálja.*

**1 negyed sorsjegy osztályonként 200 lei
1 egész sorsjegy osztályonként 800 lei**

**EGÉSZEN
RÖVIDEN:**

az

Ország - Világ

(Erdélyi Élet)

a legiobb,

a legrégeb,

a legmagvarabb

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbizhatóbb

romániai magyar

nyelvü riportlap!

Olvassa és terjessze!

In „Caz de negăsire“ Oficiul postal local este rugat a
înapoia revista: ADM. ORSZÁG-VILÁG ARAD.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza, Arad, Str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztűm és kabátujdonságokban; bársonyok, selymek és mósóanyagokban. A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

Irógépek eladása, számológépek, töltőtollak javítása.

Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

M. S Z E G F Ű

ARAD, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyegzőgyár, Arad,
Str. Eminescu No. 12.

Hol fordíttassa okmányait?

M i t r a I. Sándor-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvénytudományi jegyző, hivatásos
FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelősség mellett a
következő nyelvekből: román, magyar, német, francia,
angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland,
szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota.
Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére
jutányos diazálás mellett. Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.

HIVATAL: d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig.